

HUMANITNÍ STUDIA KRIZE LIDSTVÍ

Navazující magisterský studijní program

Státní závěrečná zkouška studijního plánu v prezenční i kombinované formě

Státní závěrečná zkouška studijního plánu MAIOR/MINOR – prezenční i kombinovaná forma

Státní závěrečná zkouška se skládá ze dvou částí:

1. **Obhajoba diplomové práce** – diplomové práce jsou posuzovány dvěma odborníky – vedoucím práce a oponentem. Vedoucího práce určuje garant studijního programu po konzultaci s vedoucím katedry již při zadávání diplomové práce, oponenta při jejím odevzdání.
2. **Státní závěrečná zkouška** – probíhá komisionálně v českém jazyce. Podmínkou pro její úspěšné absolvování je zodpovězení dvou otázek:

Průběh:

Student(ka) si vylosuje 2 otázky. Před začátkem SZZ předloží seznam prostudované odborné literatury (min. 18 titulů), který se stává jedním z podkladů zkoušky. Tento seznam musí sestávat ze základní, příp. doporučené literatury uvedené níže (min. 12 titulů) a z dalších odborných knih.

Otázkové okruhy

1. Kritické myšlení

Co je to kritika? Jakou má roli ve filozofickém myšlení? Jaké nástroje nabízí? Srovnajte tři novověké kritiky – karteziánská metodická skepse, Kantovo transcendentální pojetí podmínek možnosti poznání, Nietzscheho narušení metafyziky skrz genealogii pojmů. Tři linie současného kritického myšlení – Foucaultovy historické podmínky možnosti vědění. Derridova dekonstrukce totalitární povahy předsudků. Butlerové subverze myšlení v binární opozicích.

Literatura:

Descartes, René, *Vášeň duše*, Praha: Mladá fronta 2002.

Nietzsche, Friedrich, *Soumrak model čili Jak se filosofuje kladivem*, Olomouc: Votobia1995.

Kant, I., *Prolegomena*.

Foucault, Michel, *Archeologie vědění*. Praha: Hermann a synové 2016.

Derrida, J. *Síla zákona*, Praha: Oikoymenh 2002.

Butler, J., *Rámce války*, Praha: Karolinum 2009.

Karin de Boer, R. Sonderegger, *Conceptions of Critique in Modern and Contemporary Philosophy*, Palgrave 2012.

2. Člověk v posthumanitní situaci

Vztah mezi humanismem a posthumanismem. Antropocentrismus jako problém a verze jeho kritiky. Antropocén – původ a různé interpretace pojmu, různé podoby krize lidství. Přírodní nelidské aktéry – mezidruhové vztahy, zvířata, mikroorganismy rostlinná říše, houby, anorganická příroda. Systémová perspektiva – systémy, krajiny, kontexty, aktéřské sítě, sociální sítě, rhizomy. Problém nelidskosti – dehumanizace, fiktivní obrazy nelidského. Genderová rozmanitost a otázka lidské přirozenosti. Posthumanismus a etika – autonomie, závislost, nomádská etika, vztahy k nelidským aktérům. Posthumanismus a politika – práva nelidských aktérů, posthumanistické formy politiky, válka a násilí, válka a technika. Kritický posthumanismus jako multi- a transdisciplinární vědění.

Literatura:

Braidotti, Rosi; Hlavajova Maria (eds.), *Posthuman Glossary*, London/New York: Bloomsbury. 2018.

- Pokorný, P., Štorch, D. (eds) *Antropocén*, Academia 2020
- Zylinska, J. *Minimal Ethics for the Anthropocene*, Open Humanities Press, 2014.
- Capra, F., *Tkáň života. Nová syntéza mysli a hmoty*. Academia 2004.
- Belliger, A., Krieger, D., *Interpreting Networks. Hermeneutics, Actor-Network Theory, and the New Media*. Transcript. 2014.
- Kohn, E., *How Forests Think. Toward an Anthropology Beyond the Human*, University of California Press. 2013.
- MacCormack, P., *Posthuman Ethics. Embodiment and Cultural Theory*, Ashgate, 2012.
- Smith, D., L., *Making Monsters. The Uncanny Power of Dehumanization*, Harvard University Press, 2021.
- Fishel, R. S., *The Microbial State. Global Thriving and the Body Politic*, University of Minnesota Press, 2017.

3. Metodologie

Základní metody vědecké práce, empirický výzkum ve společenských vědách, kvantitativní a kvalitativní metody – rozdíly a propojení, výzkumný záměr, kvalitativní metody – rozhovor, dotazník, zúčastněné pozorování; terénní výzkum; analytický přístup - analýza a syntéza, transdisciplinární metody, výzkum uměním.

Literatura:

- Novotná, H., Špaček, O., Sťovíčková Jantulová, M. (eds.), *Metody výzkumu ve společenských vědách*, FHS UK, 2019.
- Vanderstoep, S. W., Johnston, D. D., *Research Methods for Everyday Life. Blending Qualitative and Quantitative Approaches*, Jossey-Bass, 2009.
- Marvasti, A. B., *Qualitative Research in Sociology. An Introduction*. Sage Publications. 2004.
- Russel Bernard, H., *Research Methods in Anthropology. Qualitative and Quantitative Approaches*, Altamira Press, 2006.
- Robben, A., Sluka, J. A. (eds.) *Ethnographic Fieldwork. An anthropological reader*. Blackwell Publishing, 2007.
- Koubová, A., *Myslet z druhého místa: k otázce performativní filosofie*. Praha: AMU, 2019.
- Kurzy:** Metodologický semináře I – III

4. Filosofické zkoumání médií

Pojem „médiá“ – média jako komunikační technologie, materialita médií, média jako sociální systémy. Techno-optimismus a techno-pesimismus ve vztahu k médiím. Mediální sféra a život v médiích, pojem mediální situace. Média jako extenze, vztah mezi formou a obsahem, vztah mezi nosičem a informací. Dějiny médií – základní epochy a zlomy, čtvrtá revoluce. Technické obrazy a aparáty. Nová média, kyberprostor, simulace, infosféra. Vztah médií a myšlení, vztah médií a společnosti, vztah médií a politiky.

Literatura:

- McLuhan, M., *Jak rozumět médiím. Extenze člověka*. Praha: Odeon, 1991.
- Krtilová, K., Svatoňová, K., *Medienwissenschaft: Východiska a aktuální pozice německé filozofie a teorie médií*, Praha: Academia, 2016.
- Deuze, M., *Media Life. Život v médiích*. Praha: Karolinum, 2016.
- Kittler, F., *Gramofon, film, typewriter*, Praha: Karolinum, 2017.
- Flusser, V. *Za filosofii fotografie*. Praha: Fra, 2013
- Flusser, V. *Do univerza technických obrazů*, Praha: OSVU, 2002.
- Flusser, V. *Postdějiny*. Praha: Přestupní stanice, 2018
- Baudrillard, J., *Simulacra and Simulation*, Michigan: UMP, 1994.
- Manovich, L., *Jazyk nových médií*. Praha: Karolinum, 2018.
- Floridi, L., *Čtvrtá revoluce: Jak infosféra mění tvář lidské reality*, Praha: Karolinum, 2019.
- Paarika, J., *Geologie médií*. Praha: Karolinum, 2020.

5. Teorie institucí a její aplikace

Základní podoba teorie institucí v původní searlovské podobě a v Mouralově revizi (přiřazení funkce, kolektivní intencionalita, konstitutivní pravidla, objektová a procesuální orientace, jednotka akceptace). Nejasnosti a problémy Searlovy koncepce (iterace, negace, jazyk, role background, volná Y). Jednání a instituce, etika.

Literatura:

Moural, J. (2002). Searle's Theory of Institutional Facts: a Program of Critical Revision, in: G. Grewendorf, G. Meggle (edd.), *Speech Acts, Minds, and Social Reality: Discussions with John R. Searle*, Dordrecht, s. 271–286.

Moural, J. (2008). Language and Institutions in Searle's The Construction of Social Reality, in: B. Smith, D. Mark, I. Ehrlich (edd.), *The Mystery of Capital and the Construction of Social Reality*, Chicago, s. 97–112.

Moural, J. (2020). Negativní svoboda ve světle teorie institucí. *Politické vedy* 23, č. 3, s. 28–44.

Searle, J. (1995). *The Construction of Social Reality*, New York, kap. 1–6.

6. Současná aplikovaná etika